1.6. СТОРІНКА ВЧЕНОГО

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА ПІД ЧАС АНАЛІЗУ ВІДЕОЗАПИСУ СЛІДЧИХ ЗАХОДІВ[1] *(мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі)*

Пчельников Ю. М., Дьячкова І. С.

Реферат. Пчельников Ю. М. і Дьячкова І. С., фахівці Республіканської клінічної психіатричної лікарні Міністерства охорони здоров'я Удмуртської Республіки (Іжевськ), пов'язують підвищення ефективності правоохоронної діяльності з розвитком нових видів судово-психологічної експертизи. Об'єктом такої експертизи є психіка людини, а серед матеріалізованих джерел інформації про психічну діяльність підекспертного можуть бути речові докази, зокрема протоколи слідчих дій із застосуванням відеозапису. Автори доводять, що аналіз відеозапису дає експертові додаткові відомості про особу підекспертного та його емоційний стан під час слідчої дії, а також дає змогу ідентифікувати емоційні стани, які впливають на здатність давати правильні показання. Спираючись на власну практику, вони описують, що саме досліджують на записі. У невербальній поведінці оцінюють звичні рухові патерни, жести й пози, амплітуду, знак і зміст емоційних реакцій та їх відповідність ситуації й словам підекспертного; стрес або страх виявляються зниженим настроєм, сповільненим психомоторним темпом, «придавленими» позами. Мовлення аналізують за континуумами від ініціативного до реактивного і від самостійно побудованого до стереотипного, заздалегідь завченого; ознаками можливого зовнішнього тиску є мовні шаблони й нетипові для особи висловлювання, а ознаками стресу — односкладові відповіді, сповільнення мовлення, довші паузи перед відповіддю та залежність відповіді від формулювання запитання. Окремо описано спільний перегляд запису з підекспертним, який коментує свою поведінку й стан. Аналіз відеозапису поєднують з експериментально-психологічним обстеженням і вивченням матеріалів справи, а коли особа відмовляється від тестування, його застосовують і самостійно. Слідчі ставили експертам питання про здатність особи з огляду на її індивідуальні особливості давати правильні показання під час зафіксованого допиту та про наявність у її поведінці ознак психологічного тиску. За даними авторів, такі висновки суди приймали як докази. Праця корисна експертам-психологам, слідчим і захисникам, які оцінюють добровільність і достовірність показань, зафіксованих на відео.

Ключові слова: судово-психологічна експертиза, відеозапис слідчих дій, емоційний стан, невербальна поведінка, аналіз мовлення, психологічний тиск, здатність давати показання, допит.

Forensic Psychological Examination in the Analysis of Video Recordings of Investigative Actions

Pchelnykov Yu. M., Diachkova I. S.

Abstract. Pchelnikov Yu. M. and Diachkova I. S., of the Republican Clinical Psychiatric Hospital of the Ministry of Health of the Udmurt Republic (Izhevsk), link the effectiveness of law enforcement to the development of new types of forensic psychological examination. The object of such examination is the human psyche, and material sources of information about the examinee's mental activity may include physical evidence such as records of investigative actions made with video recording. The

authors argue that video analysis gives the expert additional information about the examinee's personality and emotional state during the investigative action and helps identify emotional states affecting the ability to give accurate testimony. Drawing on their own practice, they describe what is analysed. Nonverbal behaviour is assessed through habitual motor patterns, gestures and postures, and the amplitude, sign and content of emotional reactions and their consistency with the situation and the examinee's statements; stress or fear shows as lowered mood, slowed psychomotor tempo and constrained postures. Speech is analysed along continua from self-initiated to reactive and from self-constructed to stereotyped or rehearsed; speech templates and atypical statements may indicate external pressure, while monosyllabic answers, slowed speech, longer response latencies and dependence on question wording indicate stress. Joint viewing of the recording with the examinee is also described. Video analysis is combined with psychological testing and case materials or used alone when testing is refused. Investigators asked whether the examinee could give accurate testimony during the recorded interrogation and whether behaviour showed signs of pressure; according to the authors, courts accepted such opinions as evidence.

Keywords: forensic psychological examination, video recording of investigative actions, emotional state, nonverbal behaviour, speech analysis, psychological pressure, ability to testify, interrogation.

Першоджерело: *Пчельников Ю. М., Дьячкова И. С. Судебно-психологическая экспертиза при анализе видеозаписи следственных мероприятий. Коченовские чтения «Психология и право в современной россии». 2010. С. 84–85.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 20.09.2013.*

References

1. Pchelnykov Yu. M., Diachkova I. S. Sudovo-psykholohichna ekspertyza pid chas analizu videozapysu slidchykh zakhodiv [Forensic Psychological Examination in the Analysis of Video Recordings of Investigative Actions] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. Vol. 1, No. 2 (2). URL: https://expertize-journal.org.ua/psihologicheskaya-ekspertiza/297-sudebno-psikhologicheskaya-ekspertiza-pri-analize-videozapisi-sledstvennykh-meropriyatij (onovlena versiia vid 21.09.2013). [in Ukrainian].

2. Pchelnikov Yu. M., Dyachkova I. S. Sudebno-psikhologicheskaya ekspertiza pri analize videozapisi sledstvennykh meropriyatiy. Kochenovskie chteniya "Psikhologiya i pravo v sovremennoy rossii". 2010. S. 84–85. URL: https://psyjournals.ru/nonserialpublications/kochenovskie_chteniya_2010/contents/kochenovskie_chteniya_2010_41334.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Russian].